

НОВИНИ НАУКОВОГО ЖИТТЯ

УДК 130.2:340.12

О. М. Бандурка

*доктор юридичних наук, професор,
академік Національної академії правових наук України,
ректор Харківського національного університету
внутрішніх справ*

О. В. Тягло

*доктор філософських наук, професор,
начальник кафедри філософії і політології Харківського національного університету внутрішніх справ*

ПРАКТИЧНА ФІЛОСОФІЯ ПЕРЕД ВИКЛИКАМИ СУЧАСНОСТІ

(за результатами «круглого столу»)

22 грудня 2010 року відбулося перше засідання «круглого столу» із загальною назвою «Практична філософія перед викликами сучасності», організоване Харківським національним університетом внутрішніх справ і науковою секцією Північно-Східного наукового центру НАН і МОН України «Фундаментальні проблеми безперервної освіти». Обговорення було сконцентроване навколо двох актуальних тем практичної філософії: «Мультикультуралізм: пошуки українського варіанту» і «Аксіологія правопорядку». У ньому взяло участь близько 40 фахівців у царині філософії, соціології, релігієзнавства, юриспруденції з Харкова і Києва.

Засідання відкрив ректор Харківського національного університету внутрішніх справ академік Національної академії правових наук України *О. М. Бандурка*. Розкриваючи актуальність обраної тематики він, зокрема, зауважив, що останнім часом в Україні та сусідніх з нею країнах загострюються проблеми у сфері етнонаціональних відносин. Так, не тільки росіяни, а й українці пережили певний шок, спричинений подіями 11 грудня на Манежній площі Москви, де на ґрунті ксенофобії та національної нетерпимості відбулися масові криваві зіткнення між групами молодих етнічних росіян і вихідців з Північного Кавказу. З іншого боку, в Україні протягом останніх років різко зростає так звана «етнічна злочинність»: доля злочинів, вчинених різноманітними групами етнічних меншин, досягла 5 % від їх загальної кількості. Правоохоронним органам слід вміти адекватно і ефективно реагувати на нову загрозу, жодним чином не припускаючись при цьому порушень універсальних

прав людини. Діяльність з забезпечення правопорядку має твердо ґрунтуватися на фундаментальних суспільних цінностях, зафіксованих, у першу чергу, в чинній Конституції України.

Вихідне повідомлення кандидата філософських наук, доцента *А. П. Артеменка* (ХНУВС) було присвячене аналізу процесу взаємодії локальних культур за умов глобалізації. Доповідач розглянув вплив політики мультикультуралізму на організацію системи взаємодії культур, культурні, соціальні та економічні відмінності як умови цієї політики.

Кандидат історичних наук, доцент *П. В. Цимбал* (ХНУВС) розкрив теоретичні й практичні аспекти діяльності поліції у мультикультурних суспільствах, сформулював низку актуальних для правоохоронців України висновків з зарубіжного досвіду.

Доктор філософських наук, професор *Т. С. Воронай* (ХНУВС) повідомила про свої дослідження щодо відображення ідей мультикультуралізму в сучасній українській художній літературі. Була обґрунтована певна закономірність динаміки сучасної української літератури, що виражається в схопленні нею мультикультуральних референтів порівняно з попередньою тенденцією до акцентування національного. Натомість *І. М. Голопич* (ХНУВС) привернула увагу учасників «круглого столу» до функції мультикультуралізму як чинника конструювання індивідуальної та колективної українських ідентичностей.

Кандидат філософських наук *Т. М. Кулікова* (ХНУ ім. В. Н. Каразіна) представила соціально-філософський аналіз проблем мультикультуралізму. Вона звернула увагу на деякі перспективи українського державотворення на тлі національної, мультикультурної та постнаціональної перспективи з урахуванням методологічних проблем осягнення опозиції національне/мультикультурне.

Кандидат філософських наук, доцент *В. В. Прокопенко* (ХНУВС) розглянув мультикультуралізм як феномен політики, ідеології та державної культурної стратегії. На його думку, мультикультуралізм має глибоке коріння в європейській філософії та ідеології, особливо ліберально-гуманістичного характеру. Саме тому, попри заяви у душі канцлера Німеччини Ангели Меркель, сучасний мультикультуралізм не можна вважати таким, що «цілком провалився».

Кандидат філософських наук, доцент *А. О. Сошніков* (ХНУВС) проаналізував мультикультурні конфронтації у сучасній Україні на тлі євроінтеграційних прагнень певних політичних груп тиску (переважно націоналістичного спрямування). Він вважає, що у кінцевому підсумку сусідство України з краї-

нами ЄС може стати потужним каталізатором суттєвих політичних і економічних змін у нашій країні.

Кандидат політичних наук, доцент *О. В. Бірюкова* (ХНУ ім. В. Н. Каразіна) розвинула міркування щодо можливості застосування мультикультурної моделі у політико-правовій практиці України за умов наявного культурного, мовного, етнічного та релігійного розмаїття українського суспільства. Було наголошено на необхідності перегляду окремих положень мультикультурної політики з огляду на особливості української держави.

Кандидат філософських наук, доцент *Я. І. Артеменко* (ХНУВС) у своєму повідомленні привернула увагу до проблеми трансформації феномена історичності в контексті мультикультурного дискурсу та відповідних практик, проаналізувала способи історичного вкорінення культури в часовому та універсальному аспектах.

А. С. Бандурка (КНУ ім. Т. Г. Шевченка) наголосила на тому, що конфлікти у етнонаціональній сфері часто спричиняються не розбіжністю культурних цінностей, а суперечністю економічних інтересів.

Доктор соціологічних наук, професор *І. П. Рущенко* (ХНУВС) присвятив свій виступ проблемі управління соціальними конфліктами на ґрунті мультикультуралізму, запропонував організувати підготовку соціальних посередників для професіоналізації наявної системи соціального діалогу. *А. Н. А. Бессарабова* (ХНУВС) розглянула вплив мультикультуралізму на систему відновного правосуддя.

У повідомленні Благочинного Свято-Михайлівського Видубицького монастиря УПЦ КП ігумена *Митрофана (Бутинського)* було розглянуто особливості сприйняття віруючими УПЦ КП візиту патріарха Московського і всієї Русі Кирила в Україну влітку 2009 року. Особливу увагу приділено частині суспільної рефлексії, пов'язаній з присвяченою Хрещенню Русі-України святовою ходою, а також з перебуванням його святості у різних епархіях УПЦ.

У обговоренні взяли участь молоді дослідники з ХНУ ім. В. Н. Каразіна – магістранти *М. А. Шевченко* і *А. С. Гапеева*, а також курсанти ХНУВС *М. О. Новікова*, *А. О. Турчин* та ін.

Підбиваючи підсумок дискусії з першої теми «круглого столу» доктор філософських наук, професор *О. В. Тягло* відзначив її багатоманітність – у тому сенсі, в якому це розуміється у статті 15 чинної Конституції України. Наявна багатоманітність або навіть мозаїчність обумовлена як складністю феномену мультикультуралізму, так і різноманіттям існуючих підходів у його визначенні й вивченні. Це природно, але конструктивна дискусія вимагає певної загальновизнаної бази спілкування, включаючи

експлікацію смислу і обсягу ключових термінів – «культура», «мультикультуралізм» тощо. Наприклад, навіть у випадку вузького розуміння мультикультуралізму як державної політики щодо спільнот легальних іммігрантів можна виділити суттєво відмінні його види: канадський, німецький і т. д. Головне значення дискусії, що відбулася, полягає, мабуть, у взаємному ознайомленні з поглядами її учасників та у початку формування шуканої бази спілкування з перспективою подальшого колективного опрацювання не тільки теми мультикультуралізму, а і родової для неї – взаємин різноманітних акторів багатокультурного суспільства та їх морального і правового унормування.

Обговорення другої теми «круглого столу» «Аксіологія правопорядку» розпочалися з повідомлення доктора філософських наук, професора *Г. П. Клімової* (Національний університет «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого»), присвяченого висвітленню сутності правопорядку, особливостей правової культури громадян України за сучасних умов. Також було розглянуто значущість закону в системі ціннісно-правових орієнтацій українських громадян.

Доктор філософських наук, доцент *В. М. Шаповал* (ХНУВС) торкнувся деяких аспектів багатогранного співвідношення феноменів порядку та свободи, показав їх своєрідну діалектику. На його думку, спрямованість цієї діалектики така: від абсолютної протилежності порядку та свободи через заперечення їх абсолютного протистояння і признання елементами певного цілого до визначення людської свободи включенням у вищий всезагальний порядок Універсуму.

Кандидат філософських наук, доцент *О. С. Мошенський* (ХНУВС) розглянув поняття правопорядку, його значення і соціальні функції. Він проаналізував залежність дотримання прав людини від характеру і рівня правопорядку.

Кандидат юридичних наук *О. С. Передерій* (ХНУВС) проаналізував систему культурних цінностей працівників поліції Європейського Союзу.

Ціннісний потенціал норм звичаєвого права та його роль в налагодженні правопорядку обґрунтувала у своєму виступі кандидат філософських наук, доцент *Н. В. Грищенко* (ХНУВС). *А. М. В. Салтанов* (ХЕПУ) виклав свої погляди щодо регулятивної цінності у забезпеченні правопорядку «писаного» та «живого» права.

Повідомлення кандидата філософських наук, доцента *Л. А. Шаповал* (ХНУВС) було присвячене порядку і правопорядку як цінностям людського існування.

Кандидат політичних наук, доцент *М. В. Шаповаленко* (ХНУВС) звернула увагу на втілення мультикультурної політики

через застосування принципів політкоректності на прикладі Канади та Великої Британії, а також на певні перверсії такої практики у правоохоронній діяльності. У дискусії взяли участь молоді викладачі, магістранти і курсанти ХНУВС Ю. О. Загуменна, Д. М. Папа, О. В. Гачик, П. С. Ніколайчук, В. О. Моренська, А. В. Ставер та студентка ХНУ ім. В. Н. Каразіна Б. І. Артеменко.

У заключному слові ректор Харківського національного університету внутрішніх справ академік Національної академії правових наук України О. М. Бандурка подякував усім за плідну участь у роботі «круглого столу». Проведене обговорення показало, що у виробленні етнонаціональної політики Україні слід орієнтуватися не на модель «плавильного тигля», а скоріше на модель «салатниці» або, з урахуванням національної ментальності, «борщу»: різноманітні складові зберігають свою особливість, хоча й інтегруються у ціле завдяки обов'язковим для усіх чинникам, один з головних – це Конституція.

Обидві розглянуті теми поєднують практичну значущість зі складністю і багатоаспектністю. Тому було б надто самовпевненим вважати, що їх можна вичерпати протягом одного засідання. Отже, має сенс продовжити стимульоване цим «круглим столом» їх самостійне опрацювання з тим, щоб у наступному році знов зібратися для поглибленого обговорення, вироблення дієвих рекомендацій для правоохоронних органів.

До відома наукової громадськості!

30 вересня 2010 року на базі Харківського національного університету внутрішніх справ відбувся методичний семінар **«Організація науково-дослідної роботи курсантів, студентів і слухачів: проблеми та шляхи вдосконалення»**.

В роботі семінару взяли участь заступники керівників навчально-наукових інститутів з навчальної та методичної роботи, керівники наукових гуртків кафедр і науково-дослідних лабораторій ХНУВС.

22 жовтня 2010 року на базі навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів слідства та дізнання ХНУВС відбулась науково-практична конференція **«Дізнання та досудове слідство в органах внутрішніх справ: сучасний стан та шляхи удосконалення»**. В роботі конференції взяли участь працівники центрального апарату МВС та управління МВС в областях, представники органів суду і прокуратури, а також науково-педагогічний склад вищих навчальних закладів Донецька, Дніпропетровська, Запоріжжя, Кіровограда, Луганська, Одеси, Сум, Харкова.

19 листопада 2010 року на базі ННІ психології, менеджменту, соціальних та інформаційних технологій ХНУВС відбулась науково-практична конференція **«Актуальні проблеми сучасної психології та педагогіки вищих навчальних закладів МВС України»**. В роботі конференції взяли участь працівники Центру практичної психології при УКЗ ГУМВС України в Харківській області, Харківської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 36, а також представники 18 вищих навчальних закладів з усієї України.

30 листопада 2010 року на базі ННІ підготовки фахівців міліції громадської безпеки ХНУВС відбувся науково-практичний семінар **«Актуальні проблеми сучасного державотворення в Україні»**. В роботі семінару взяли участь працівники органів прокуратури та представники з вищих навчальних закладів.

8 грудня 2010 року на базі ННІ підготовки фахівців кримінальної міліції ХНУВС відбулось засідання «круглого столу» **«Протидія незаконному обігу та вживанню наркотиків серед молоді: шляхи розв'язання проблем»**. В засіданні взяли участь працівники центрального апарату МВС, служби внутрішньої безпеки ГУБОЗ та підрозділів кримінальної міліції у справах дітей МВС України; представники навчальних закладів, громадської організації «Фонд рятування дітей та підлітків України від наркотиків», Харківської обласної державної теледіакомпанії України.

17 грудня 2010 року на базі ННІ підготовки фахівців кримінальної міліції ХНУВС відбулась науково-практична конференція **«Попередження злочинів суб'єктами оперативно-розшукової діяльності»**. В конференції взяли участь працівники Харківської обласної державної адміністрації, Служби безпеки України, органів прокуратури та суду, ДСБЕЗ та СВБ ГУБОЗ МВС України, науково-дослідних експертно-криміналістичних підрозділів при територіальних управліннях МВС, Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при РНБО України, а також представники 11 вищих навчальних закладів України.

У Спеціалізованій вченій раді К 64.700.02 Харківського національного університету внутрішніх справ відбулись захисти наступних дисертаційних досліджень:

7 жовтня 2010 року – СУПРУНА Володимира Миколайовича **«Теоретико-правові основи інформаційного суверенітету»** на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.01 – теорія та історія держави та права; історія політичних і правових учень; ЧАМЛАЯ Віталія

Валентиновича **«Правоохоронна діяльність у сфері державних фінансів в УСРР у роки нової економічної політики»** на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.01 – теорія та історія держави та права; історія політичних і правових учень;

8 жовтня 2010 року – АНДРЕЄВА Віктора Івановича **«Роль органів місцевого самоврядування в становленні малого та середнього підприємництва»** на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право; СТРЕКАЛОВА Андрія Євгеновича **«Обмеження основних прав та свобод людини і громадянина як інститут конституційного права України»** на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право;

9 жовтня 2010 року – ПЕРОВОЇ Олени Володимирівни **«Недійсність правочину, який порушує публічний порядок»** на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право;

3 грудня 2010 року – БАТОЖСЬКОЇ Олександрі Васиївни **«Договір зберігання автотранспортних засобів»** на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право; МИХАЙЛОВА Сергія Васильовича **«Цивільно-правова відповідальність у сфері надання медичних послуг»** на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право.

У Спеціалізованій вченій раді Д 64.700.01 Харківського національного університету внутрішніх справ відбулись захисти наступних дисертаційних досліджень:

27 вересня 2010 року – СТЕЦЕНКО Валентини Юріївни **«Адміністративно-правове забезпечення запровадження в Україні обов'язкового медичного страхування»** на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;

28 вересня 2010 року – КЛЮЄВА Олександра Миколайовича **«Проблеми взаємодії підрозділів органів внутрішніх справ на регіональному рівні»** на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;

29 вересня 2010 року – РИНАЖЕВСЬКОГО Богдана Миколайовича *«Адміністративно-правове регулювання діяльності військової служби правопорядку у Збройних Силах України»* на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;

24 жовтня 2010 року – ПЛОХОГО Ігоря Івановича *«Адміністративно-правові форми забезпечення органами державної влади громадської безпеки»* на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;

26 жовтня 2010 року – СІВЕРІНА Володимира Івановича *«Адміністративно-правові засади надання дозвільних послуг суб'єктами публічної адміністрації»* на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право; ЧАПАЛИ Ольги Юріївни *«Адміністративно-правове регулювання проходження служби в органах внутрішніх справ України»* на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;

27 жовтня 2010 року – МУКШИМЕНКО Алли Петрівни *«Адміністративно-правове забезпечення громадського контролю за дотриманням прав людини при виконанні кримінальних покарань»* на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;

28 жовтня 2010 року – КУРКА Миколи Нестеровича *«Адміністративно-правове регулювання вищої освіти в Україні»* на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право; ДЮКАРСВА Володимира Петровича *«Адміністративно-правовий статус Державного комітету фінансового моніторингу України»* на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;

29 жовтня 2010 року – ПОТАПЕНКА Сергія Володимировича *«Диспозитивність як принцип адміністративного процесу України»* на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;

22 листопада 2010 року – НЕЧИТАЙЛА Олександра Миколайовича *«Доказування в адміністративних справах, що*

виникають з податкових відносин» на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право; ПАНАСЮК Оксани Володимирівни **«Адміністративно-правові засади забезпечення законності і дисципліни в органах державної податкової служби України»** на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;

23 листопада 2010 року – БАРАННИК Ірини Григорівни **«Адміністративно-правове забезпечення діяльності Державного департаменту у справах громадянства, імміграції та реєстрації фізичних осіб»** на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право; ПРИЩЕПИ Олега Івановича **«Правові акти виконавчої влади в системі правових актів України»** на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;

24 листопада 2010 року – СТРАТОНОВА Василя Миколайовича **«Теоретичні основи та практика пізнавальної діяльності слідчого»** на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність; ОЛЬХОВСЬКОЇ Світлани Миколаївни **«Адміністративний договір в діяльності органів внутрішніх справ»** на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;

25 листопада 2010 року – ЗАВАЛЬНОЇ Жанни Вікторівни **«Адміністративний договір: теоретичні засади та застосування»** на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;

22 грудня 2010 року – ІВАНЦОВА Володимира Олександровича **«Адміністративно-правові засоби протидії правопорушенням в галузі фінансів»** на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;

23 грудня 2010 року – КУНЄВА Юрія Дем'яновича **«Права організація діяльності митної служби України: теоретичні та методологічні основи»** на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 –

адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право; КІКІНЧУКА Василя Юрійовича **«Адміністративні процедури проходження служби в органах внутрішніх справ»** на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право; ОЛІШЕВСЬКОГО Олександра Володимировича **«Організація розслідування злочинів та її місце у структурі криміналістики»** на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність;

24 грудня 2010 року – ХРИСТИНЧЕНКО Надії Петрівни **«Адміністративно-правові засади діяльності юристів в міліції»** на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;

25 грудня 2010 року – МУЗИЧУКА Олександра Миколайовича **«Контроль за діяльністю правоохоронних органів в Україні: адміністративно-правові засади організації та функціонування»** на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право; МАРТИНОВА Михайла Даниловича **«Адміністративно-правове забезпечення діяльності територіальних органів внутрішніх справ України»** на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

У Спеціалізованій вченій раді Д 64.100.04 Харківського національного університету внутрішніх справ **11 грудня 2010 року** відбулись захисти дисертаційних досліджень:

БОРІЩА Костянтина Костянтиновича **«Трансформація статусно-рольових характеристик сучасної сім'ї в Україні»** на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 22.00.04 – спеціальні та галузеві соціології;

БУРОВОЇ Галини Вікторівни **«Життєві стратегії студентської молоді з функціональними обмеженнями здоров'я: соціологічні аспекти»** на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 22.00.04 – спеціальні та галузеві соціології.